

Mühendislik Fakültesi

Kimya Mühendisliği Bölümü

KMB480-Plastiklerin Geri Dönüşümü

Doç. Dr. İsa DEĞİRMENCİ

Tanımlar ve Plastikler

KMB480-Plastiklerin Geri Dönüşümü

Hafta-2

Katı Atıklar: Üreticisi tarafından atılmak istenen ve toplumun huzuru ile özellikle çevrenin korunması bakımından düzenli bir şekilde bertaraf edilmesi gereken maddelerdir. (Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği; 14.03.1991- 20814)

Yiyecek-içecek artıkları, ev, ofis ve bahçe atıkları
vs.

Tekrar Kullanım: Atıkların toplama ve temizleme dışında hiçbir işleme tabi tutulmadan aynı şekil ile ekonomik ömrü doluncaya kadar defalarca kullanılmasıdır.

- Cam şişelerin yıkanarak evlerde kullanılması, poşetlerin, pet şişelerin benzer şekilde kullanımı tekrar kullanmaya örnektir.

Geri Dönüşüm: Atıkların bir üretim prosedürüne tabi tutularak **orijinal amaçlı yada enerji geri kazanımı hariç olmak üzere** organik dönüşüm dahil diğer amaçlar için yeniden kullanılmasıdır. (Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği; 14.03.1991-20814)

- Kullanılmış beyaz kağıtlardan gazete kağıdı üretilmesi, pet şişelerden tekstil iplerinin üretimi geri dönüşüme örnektir.

Ürünü Ekonomiye Kazandırma;

Geri dönüştürülen ürünün yeniden kullanıma sunulmasıdır. Bu sistemde değerlendirme basamağı her malzeme için farklılık göstermektedir.

Örnek vermek gerekirse aşağıdaki sistemler sıralanabilir:

- Plastik kırma makineleri,
- Hurda kablo geri kazanım sistemleri,
- Oto lastiği geri kazanım sistemleri,
- Pet şişe geri kazanım sistemleri,
- Plastik atık geri kazanım sistemleri

Geri Kazanım: Tekrar kullanım ve geri dönüşüm kavramlarını da kapsayan; atıkların özelliklerinden yararlanılarak içindeki bileşenlerin fiziksel, kimyasal veya biyokimyasal yöntemlerle başka ürünlere veya enerjiye çevrilmesidir. (Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği; 14.03.1991-20814)

Kullanılmış plastiklerin parçalanarak karayollarında dolgu malzemesi olarak kullanılmaları geri kazanıma (ve aynı zamanda geri dönüşüme) örnektir.

Kullanılmış plastiklerin yakılarak ısı yada elektrik enerjisine dönüştürülmesi geri kazanıma örnektir.

Kullanılmış poliester tekstil ürünlerinin kimyasal yöntemlerle poliesteri oluşturan monomerlere dönüştürülmesi ve bunların polimerizasyona sokularak tekrar tekstil endüstrisinde kullanılmak üzere poliestere geri dönüştürülmesi geri kazanıma örnektir.

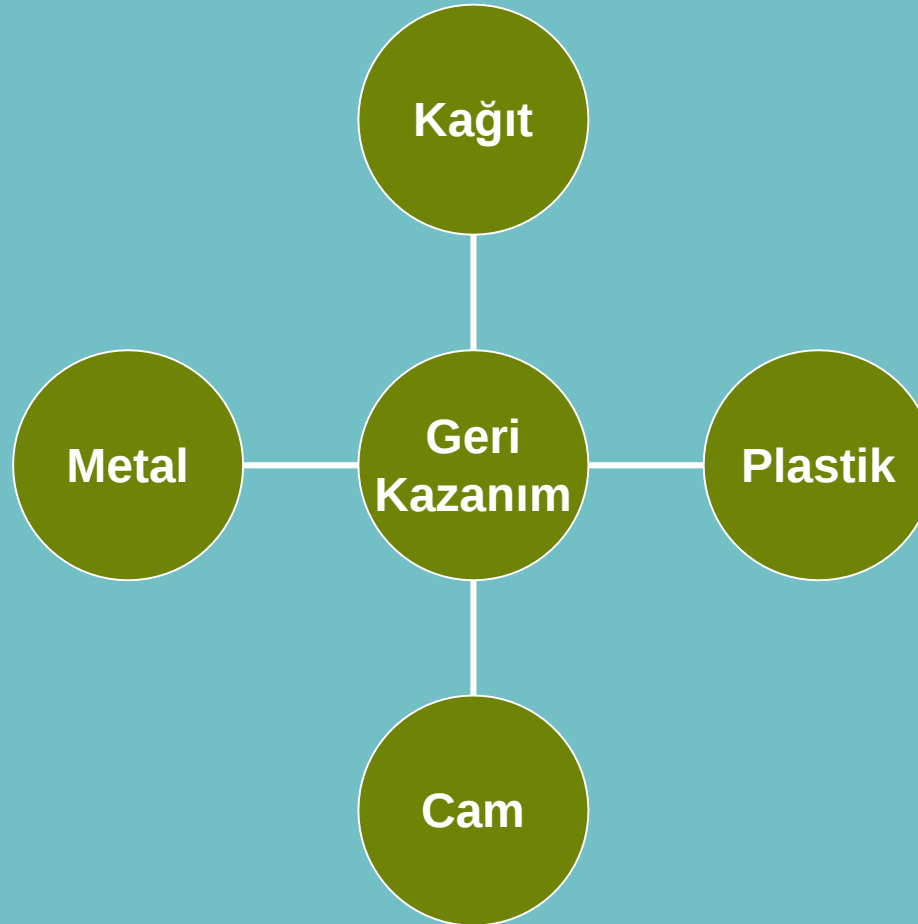
Ekonomik değeri olan plastik atıkların ayrı toplanması, cinslerine göre ayrılması, fiziksel, kimyasal yada biyolojik işlemlerle ikincil hammaddeye veya tarım girdisine dönüştürülmesi gerekmekte olup bu şekildeki faaliyetlerin tümü **geri kazanım** olarak adlandırılmaktadır.

Geri Kazanma Felsefesi

- Doğal kaynakların kullanımını sadece bizim için değil bizden sonraki nesiller için de akıllıca ve tutumlu bir şekilde yapmak,
- Alınan ürünlere iyi bakmak, bakımlarını yaptırmak ve uzun süreler defalarca kullanmak,
- Ürünün faydalı ömrü dolduğunda geri kazanma yolu düşünmek ve uygulamak,
- En az atık çıkarmaya çalışmak,
- Hayat döngüsünün sürekliliğini sağlamak.

Geri Kazanılabilen Maddeler

GERİ KAZANIMIN ÖNEMİ

1. Doğal kaynaklarımızın korunmasını sağlar.

2. Plastiği sıfırdan üretmek yerine atık kullanımı ile enerji tasarrufunun sağlanması,

3. Atık miktarını azaltarak katı atık işlemlerinde kolaylık sağlar.

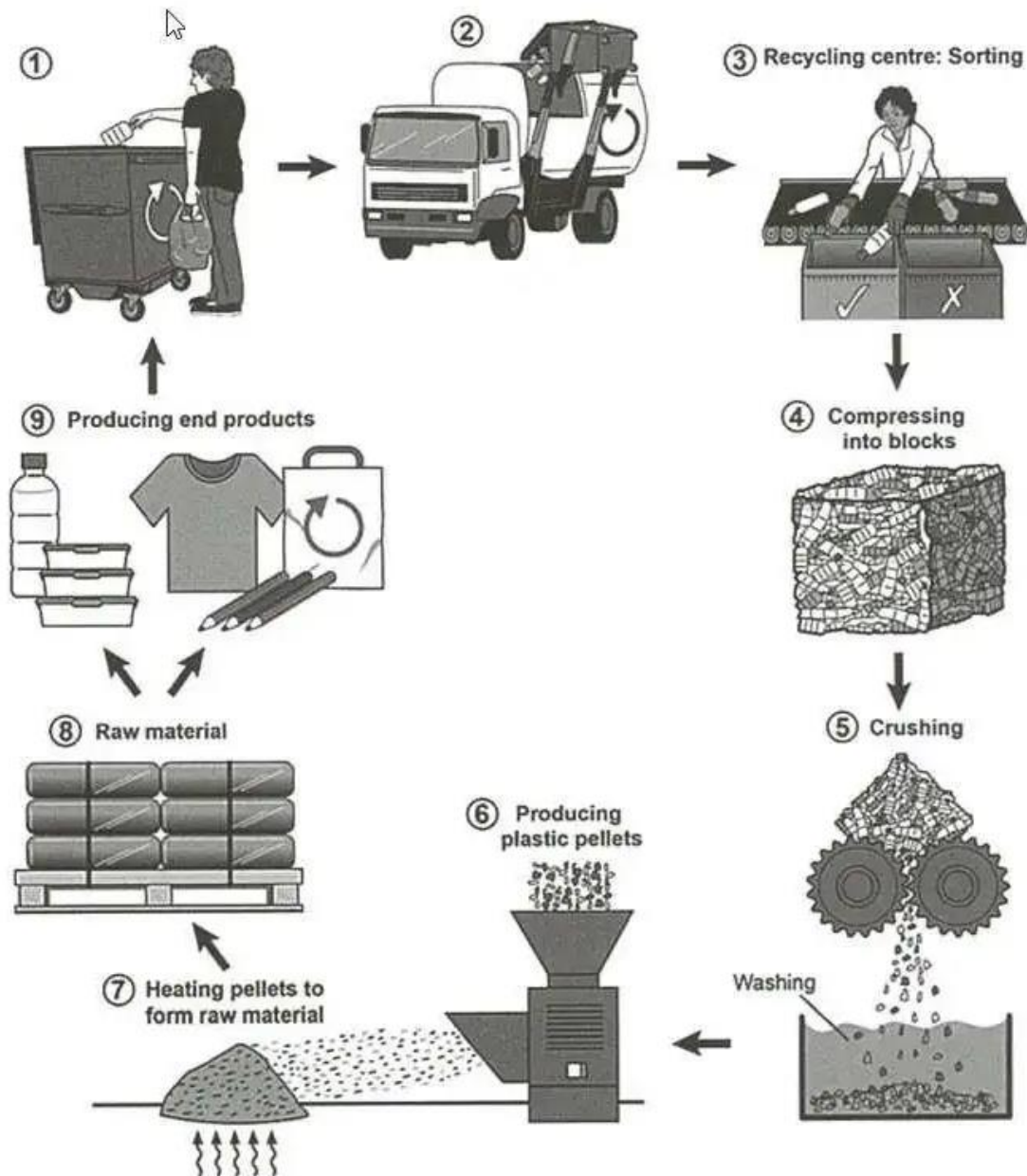
4. Geri kazanım geleceğe ve ekonomiye yatırım yapmamıza yardımcı olur.

5. Hammadde ihtiyacının azalması,

6. - Nüfus artışı ile beraber ortaya çıkan tüketimin doğal dengeyi bozmasının önlenmesi,

7. Atık'ların çevreyi kirletmelerinin önlenmesi,

GERİ KAZANIM SİSTEMİ

1. Kaynakta Ayırma;

Değerlendirilebilir nitelikli atıkları değerlendirilemeyen katı atıklarla karışmadan oluştukları kaynakta ayırarak biriktirme.

2. Değerlendirilebilir Atıkları Ayır Toplama;

Bu işlem değerlendirilebilir atıkların değerlendirilemeyen atıklarla karışmadan temiz bir şekilde ayrı toplanmasını sağlar.

katı

3.Sınıflama;

Kaynağında ayrı toplanan malzemelerin cam, metal, plastik ve kağıt bazında sınıflara ayrılmasını sağlar.

4.Değerlendirme;

Temiz ayrılmış kullanılmış malzemelerin ekonomiye katılması işlemidir. Bu işlemde malzeme kimyasal ve fiziksel olarak değişime uğrayarak yeni bir malzeme olarak ekonomiye geri döner.

Polystar, fabrika içinde geri dönüşüm

Geri dönüşümü mümkün olan atıklar:

- **Atık Aküler**
- **Atık Plastikler**
- **Atık Camlar**
- **Atık Kağıt ve Kartonlar**
- **Beton Atıkları**
- **Deri Endüstrisi Atıkları**
- **Metal Atıklar**
- **Peynir Altı Suları**
- **Atık Lastikler**
- **Elektronik Atıklar**
- **Atık Kablolar**
- **Tekstil Atıkları**
- **Bitkisel Atık Yağlar**
- **Arıtma Çamurları**
- **Atık Motor Yağları**
- **Mezbaha Atıkları**

Atık Bitkisel Yağlar (Kızartma Yağları)

Toplama Yöntemi

İşyeri Bitkisel Atık Yağ Bidonu
Evlerde, kavanaz ya da şişelerde birleştiriniz.

İnşaat ve Tadilat Atıkları

Toplama Yöntemi

Toplama Aracıyla ilgili
Bilgiyi 34 gün Kadıköy
Belediyesi Tematik İşleri
Müdürlüğüne Başvurunuz.
0216 542 50 00
Dahili 1510-1509

Atık Piller ve Aküler

Toplama Yöntemi

TAP Atık Pili Kutusu Atık Pili Kutuları

Atık Akülerini Pilleri Çöpe
Aküder Topluyor Atmayınız

Ambalaj Atıkları

Kompozit Teneke Kutu

Pet Şişe Cam Şişe Kağıt ve Karton

Toplama Yöntemi

İBB Sarı Kumbara Çevko Konteyner Çöpa Kumbara Çevko 4 Gözlu Kumbara

Tekstil Atıkları

Kullanmadığınız temiz kıyafet ve ayakkabılarınız

Toplama Yöntemi

Ulaştırdığınız kıyafetler,
gözetimci tarafından sınıflandırılıp
Anadolu'ya yollanıyor.

Elektronik Atıklar

Toplama Yöntemi

Özel aracımız
istediğiniz yerden gelip alır.

Gerekli Telefonlar
Tüm Atıklarınız İçin
Atık Koordinasyon Merkezi:
0216 414 38 15 (6Hat)

Diğer Telefonlar

- Ecil Biryazıcı: 0216 444 28 45
Aksoy: 0216 872 80 30
Kotay: 0216 539 24 90
- E-Atık Merkezi:
0216 567 06 04
www.atik-kadikoy.bel.tr
atik@kadikoy.bel.tr
- TAP: 0212 344 49 73-74
Aküder: 0212 444 37 25
- Tematik İşleri Müdürlüğü:
0216 542 50 00
Dahili 1510-1509
- 0216 327 85 35 (Her Çarşamba
Saat 10.00 ile 14.00 arası.)

Atık Plastikler

Bir plastik şişe doğada 3 bin yıl süreyle yok olmamaktadır. Bu kadar uzun sürede yok olan plastik geri kazanıldığı takdirde;

- Petrol kaynakları daha az tüketilir,
- Evsel atık depolama tesislerinin işletim süresi uzar,
- 1 ton plastik geri kazanıldığında 14 bin kW/sa enerji tasarrufu yapılmış olur.

Plastik Geri Kazanımı Örnekleri

Deterjan kutusu, temizlik malzemesi ve şampuan ambalajları gibi pek çok ambalaj Polietilen (PE) den üretilir. PE'nin geri kazanımından yine bu malzemeler elde edilir.

PVC malzemelerin geri dönüşümünden ise su boruları, zemin kaplama ve çeşitli dolgu malzemeleri üretilir.

Atık plastikler

Plastik ara ürünler

Atık pet şişe geri dönüşümü

Genellikle su, meşrubat ve sıvı yağların Ambalajlanmasında kullanılan PET şişeler, geri dönüştürülerek sentetik elyaf ve dolgu malzemesi haline gelmekte, tekstil ve mobilya sektörlerinde kullanılmaktadır.

Atık pet şişeler

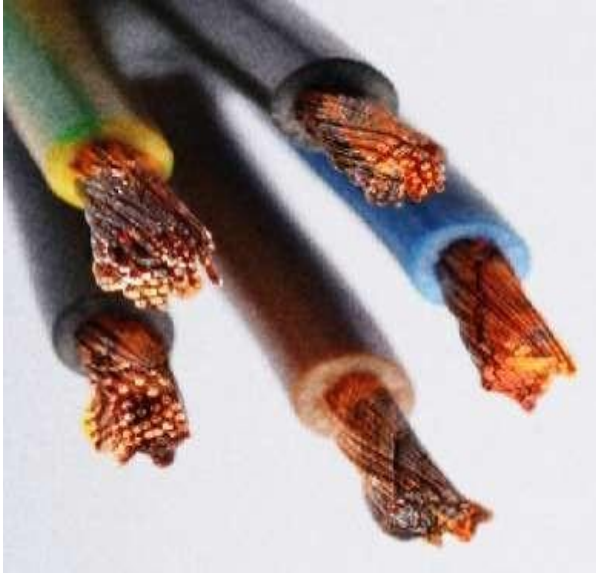

Ara Ürünler

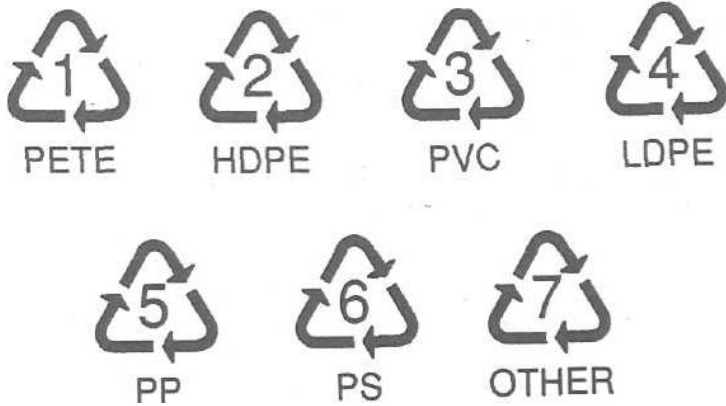
Atık kablo geri dönüşümü

Elektrikli ve elektronik cihazların vazgeçilmez bir ögesi olan kablolar bünyelerinde plastik, bakır ve alüminyum barındırırlar. Kablolar kullanım ömrünü tamamladıktan sonra üzerindeki plastiği, bakır ve alüminyumu birbirinden ayrılarak ikincil hammadde olarak ekonomiye sunulabilmektedir.

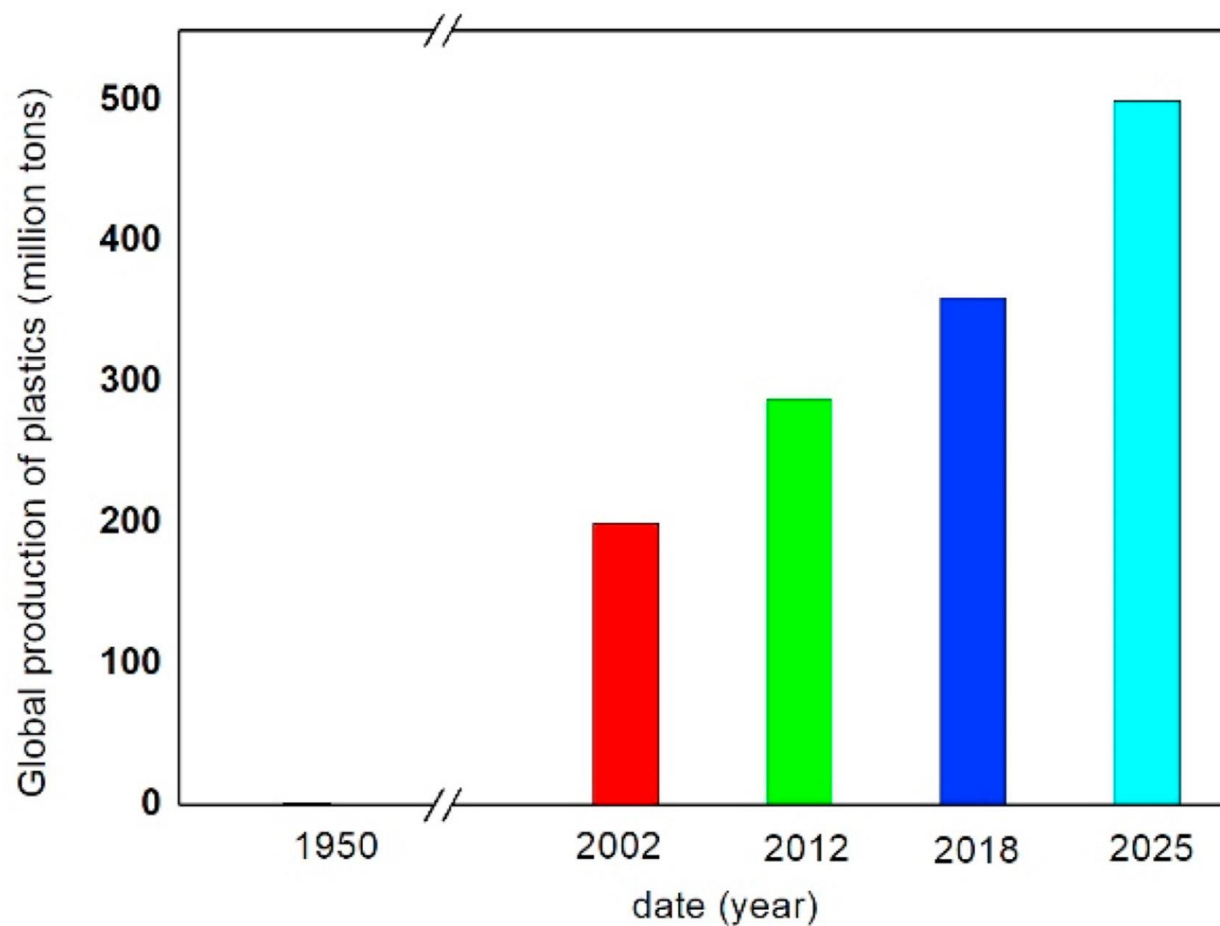

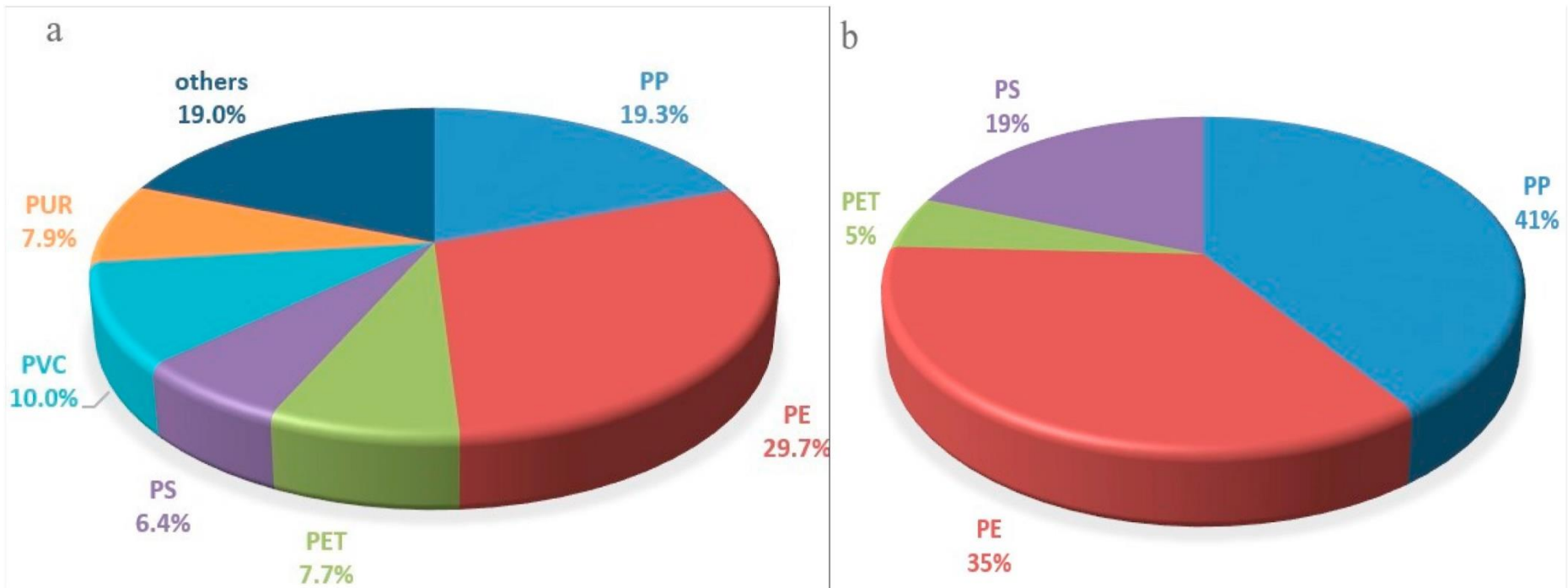
- Kentsel atıklardaki plastikler 7 gruba ayrılarak incelenmektedir:

Plastiklerin tanımlanmasında kullanılan kodlar

1. Polietilen tereftalat (PETE/1)
2. Yüksek dansiteli polietilen [HDPE/2)
3. Polivinil klorür (PVC/3)
4. Düşük dansiteli polietilen (LDPE/4)
5. Polipropilen (PP/5)
6. Polistiren (PS/6)
7. Diğer çok tabakalı plastik materyal (7)

a) Çeşitli plastik talep oranları. b) Plastik paket atıklardaki ana bileşenler

Katı atıklar içinde plastiklerin payı %7 civarındadır.

Plastik maddelerinin toplam katı atık içindeki
oranı

Türkiye'de 4,3,
ABD, de %9,2,
Almanya'da % 5,8
ve Hollanda'da % 6,0 dolayındadır.

Türkiye'de tüketilen plastiklerin geri kazanım oranı
polietilende (PE) %40,
polivinil klorürde (PVC) %10,
polipropilende (PP) %10 ve
polistrende ise %20
civarında gerçekleştiği tahmin edilmektedir.

Plastiklerin geri kazanımı;

1. Atıkları, orijinal plastiklere katıp orijinal polimere yakın yeni plastik elde etmek için yapılan geri kazanım,

(Bu tip geri kazanımda, makinalardan çıkan artık plastikler ile temiz çöp plastikler kullanılır.)

2. Orijinal plastik elde etme yerine II.ci kalite mal elde etmek için yapılan işlemdir.

(Plastik kullanılıp kirlendikten sonra, yani çöp haldeki plastik artıklar, ayrılır, temizlenir eritilerek kullanılır.)

3. Kimyasal geri kazanım

(Bu işlemde amaç, atık plastiklerden ihtiyaç olan monomeri alıp, yeni kimyasal içerikli farklı özellikte polimerler elde etmektir.)

4. Atık plastikleri yakıp, çıkan enerjilerinden faydalanmaktır.

Plastikleri Tanıyalım

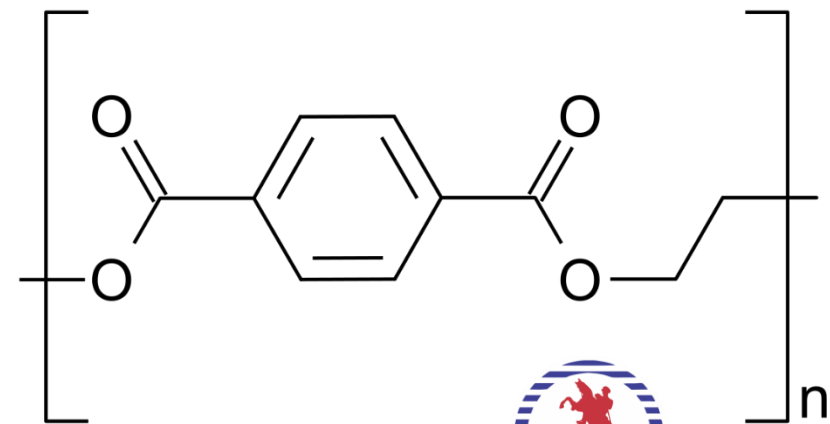

Polietilentetraftalat (**PET**):

PET genellikle su, meşrubat ve yağ şişelerinin ambalajlanmasında ve tekstil ürünlerinin elde edilmesinde kullanılır. Hafif ve dayanıklı olması nedeniyle kullanım alanı giderek genişlemektedir.

Atık PET'ler, deterjan şişeleri, sentetik elyaf ve dolgu malzemesi olarak değerlendirilebilir.

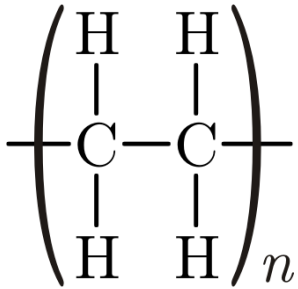

Polietilen (PE):

Evlerimizde en çok kullandığımız plastik türüdür. Çamaşır suyu, deterjan ve şampuan şişeleri, motor yağı şişeleri, çöp torbaları gibi birçok kullanım alanı vardır. Geri dönüştürülmüş PE'den deterjan şişeleri, çöp kutuları ve benzeri ürünler.

Polietilen

Polivinilklorür (PVC) :

Su ve sıvı deterjanların, bazı kimyasal maddelerin, sağlık ve kozmetik ürünlerinin ambalajlarında kullanılır.

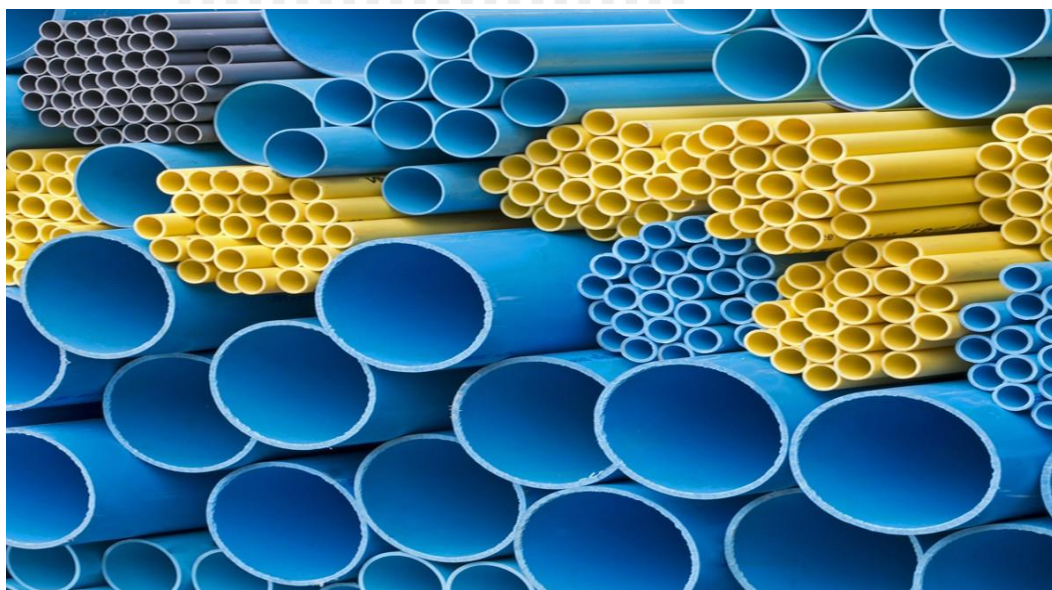
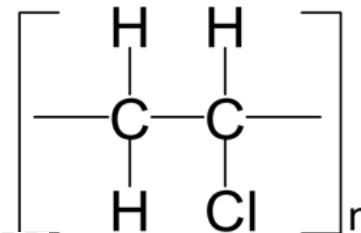
Kullanılmış PVC

ambalajlarından kirli su boruları, marley ve çeşitli dolgu malzemeleri üretilir.

PVC

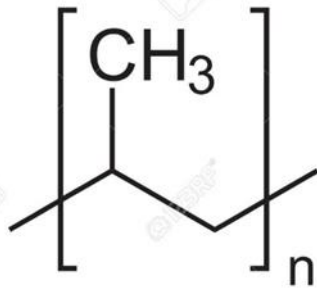

Polipropilen (PP):

Deterjan kutularının kapakları, margarin kapları gibi ambalaj malzemeleri üretilir.

Ayrıca dayanıklı olması ve geri dönüştürülebilirliği nedeniyle otomotiv sektöründe de önemli bir kullanım alanı bulmaktadır. Geri dönüştürülmüş PP'den sentetik halı tabanı, çeşitli plastik banyo mutfak ve kırtasiye malzemeleri, karayolları işaret levhaları üretilir.

Polipropilen

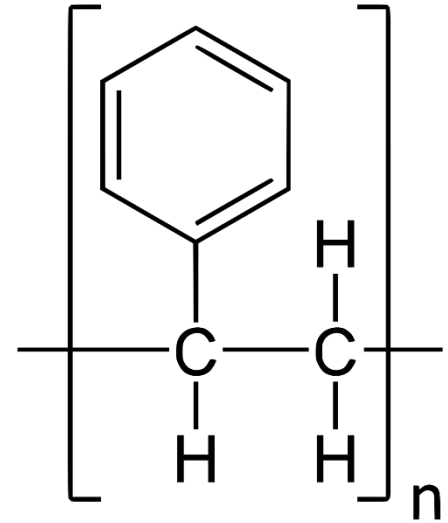
Polistren (PS):

Evlerden kaynaklanan ambalaj atıkları içerisinde en az rastlanan ambalaj türüdür.

Yoğurt ve margarin kaplarında yoğun olarak kullanılan **polistren'in geri kazanımı ile, elbise askısı, ofis araç gereçleri, video cd kutuları** üretilir.

PS

Polikarbonat (PC):

Polikarbonatlar, termoplastiklerin özel bir grubudur. İşlenmesi, kalıplanması, ısı olarak şekillendirilmesi kolaydır, bu tip plastikler modern imalat sektöründe çok geniş kullanım alanı olan plastiklerdir.

Bu (PC) polikarbonat çok dayanıklı bir malzemedir, kurşun geçirmez cam yapımında kullanılır. Polikarbonatların karakteristikleri polimetil metakrilat'a (PMMA ; akrilik) oldukça benzer, fakat polikarbonat daha güçlü ve daha pahalıdır. Ayrıca bu polimer oldukça şeffaf ve ışığı geçiren bir yapıdadır. Bir çok cam türünden daha iyi ışık geçirgenlik karakteristiğine sahiptir.

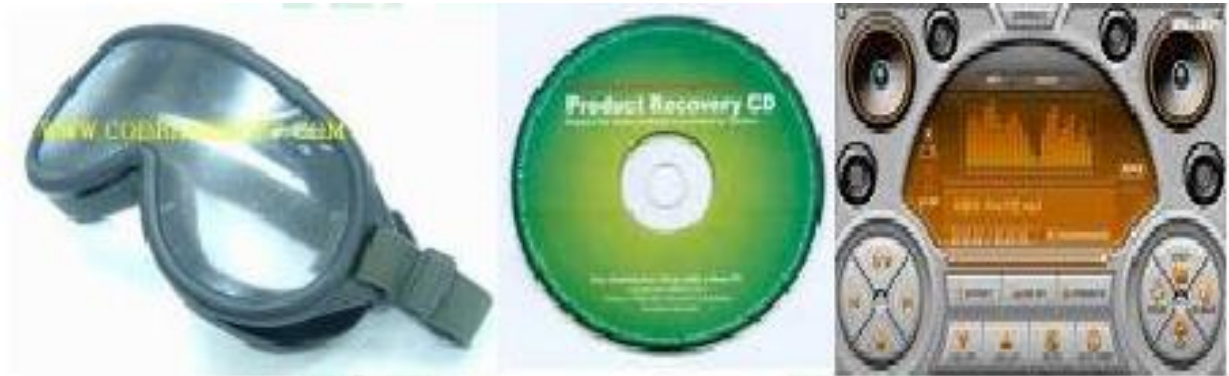
Polikarbonat (PC):

PC'nin Kullanım Alanları:Polikarbonat, endüstri ve laboratuvarlarda olduğu kadar ev eşyalarında da yaygın kullanılır. Koruma amaçlı parçaların yapımında kullanılır (Bankalar ve bazı binalarda kırılmayan veya ışığı yansıtan pencereler gibi).

Polikarbonatdan yapılan diğer ürünler arasında gözlük ve güneş gözlüğü camları, CD (kompakt disk), otomobil far camları sayılabilir.

Ayrıca iki ya da daha fazla cidarlı (multicell) gözenekli levhalar halinde imal edilen **(PC) polikarbonat, her türlü açıklıkların kapatılmasında kullanılabilen bir çatı kaplama**

malzemesidir. İyi ısı izolasyon özelliği nedeniyle seralarda cam ve naylona alternatif olarak kullanılmaktadır.

Polyamid (PA) (Naylon):

Fiber, diş fırçası kılları, misina vb. kullanım alanları vardır.

